

UNIVERSITY OF HELSINKI

This document is downloaded from
HELDA - The Digital Repository of
University of Helsinki.

Title	Minkäläinen on hyvä kansainvälinen projekti?; Arviointitutkimus opettajien kokemuksista eTwinning- projekteissa
Author(s)	Ilomäki, Liisa; Lakkala, Minna
Citation	Ilomäki , L & Lakkala , M 2012 , Minkäläinen on hyvä kansainvälinen projekti? : Arviointitutkimus opettajien kokemuksista eTwinning-projekteissa , Opetushallitus , Helsinki .
Date	2012-02-15
URL	http://hdl.handle.net/10138/32394

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

HELDA - The Digital Repository of University of Helsinki - Terms and User Rights

By using HELDA - The Digital Repository of University of Helsinki you are bound by the following Terms & Conditions.
Please read them carefully.

I have read and I understand the following statement:

All material supplied via HELDA is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Minkälainen on hyvä kansainvälinen projekti?

Arviointitutkimus opettajien kokemuksista eTwinning-projekteissa

Liisa Ilomäki ja Minna Lakkala, Helsingin yliopisto

Sisältö

1. Johdanto	2
2. Kansainväliset kouluprojektit aikaisemman tutkimuksen perusteella	2
2.1 Tavoitteena yhteiset eurooppalaiset projektit	3
2.2 Pedagogiset mallit ja projektit	4
3. Suomalaisten eTwinning-opettajien kokemuksia projekteista.....	5
3.1 Opettajien käsitykset hyvästä projektista.....	5
3.2 Mikä saa opettajat osallistumaan eTwinningiin ja mikä estää?	8
3.3 Mitä hyötyä kansainvälisistä projekteista opettajien mielestä on?	9
3.4 Teknologian käyttö eTwinning-projekteissa	11
3.5 Minkälaista tukea hankkeiden käynnistämiseen ja toteuttamiseen toivotaan?	12
4. Johtopäätökset ja suositukset.....	15
4.1 Motiivit ja perustelut osallistua hankkeisiin	15
4.2 On erilaisia tarpeita ja erilaisia opettajia eli erilaisia hankkeita	15
4.3 eTwinning-tekniikan kehittäminen	16
4.4 Lähettiläiden rooli ja tehtävät.....	16
4.5 Opetushallituksen rooli ja tehtävät	17
5. Lähteet	17

1. Johdanto

Raportti on syntynyt opetushallituksen toimeksiannosta, ja sen tarkoituksena on selvittää suomalaisten opettajien projektityöskentelyä eurooppalaisessa eTwinning-hankkeessa. Tarkoituksena on koota tietoa siitä, millaisia ovat hyvät ja onnistuneet eTwinning-yhteistyöprojektit kouluissa ja minkälaisia kokemuksia suomalaisilla opettajilla on osallistumisesta erilaisiin hankkeisiin. Tarkoituksena on lisäksi selvittää, millaista tukea opettajat tarvitsevat osallistuakseen vastedes eurooppalaiseen yhteistyöhön ja millaisia ideoita opettajilla on erilaisten tukitoimien kehittämistä.

Opetushallitus on aikaisemmin julkaissut eTwinning-hankkeesta kansainväliseen projektityöhön kannustavan ja opastavan julkaisun ”Parempi oppia yhdessä – tukea eTwinning-hankkeesta” (Raitala & Ylilehto, 2008). Siinä projektia kuvataan mm. seuraavasti: ”Projektin liikkeelle paneva voima on nykytilan ja toivetilän välinen ristiriita. Projektilla halutaan yleensä saada muutosta nykytilanteeseen suhteellisen nopeasti. Parhaimmillaan projekti on dynaaminen ja uudistuksia edistävä työmuoto.” (Vainio, 2008, s. 37). Edelleen projekti määritellään niin että siinä ”sovitaan saavutettavat tavoitteet heti alussa, laaditaan yhteinen aikataulu, suunnitellaan työtavat, välitavoitteet ja arviointimenetelmät. Projekti alkaa ja loppuu yhteisesti sovittuna aikana.” (Vainio, 2008, s. 37)

Tämän raportin tarkoitus on ikään kuin jatkaa tuota edellistä julkaisua ja kartoittaa eTwinning-projektien hyviä käytäntöjä. Raportti koostuu kahdenlaisesta aineistosta. Ensimmäinen osa on koulujen projekteja käsitelleet aikaisemmat tutkimusjulkaisut, joita valitettavasti löytyi todella niukasti tämän raportin näkökulmia koskien. Toinen osa koostuu suomalaisten opettajien ja eTwinning-lähettiläiden ryhmähaastatteluista. Olemme raportin loppuun koonneet kappaleen Johtopäätökset ja suositukset, jossa esitellyt suositukset perustuvat sekä tutkimustietoon että haastatteluista koottuihin ideoihin ja ajatuksiin.

Lähettiläiden haastatteluun osallistuivat seuraavat eTwinning-lähettiläät: Sari Auramo (Ohkolan koulu, Mäntsälä), Pasi Siltakorpi (Pääskytien koulu, Porvoo) sekä Antti Piironen (Mankkaan koulu, Espoo). Opettajien ryhmähaastatteluihin osallistuivat seuraavat opettajat: 1) Ulla Solasaari (Hirvihaaran koulu, Mäntsälä), Juha Vartiainen (Ehnroosin koulu ja Mäntsälän lukio, Mäntsälä) ja Tarja Alanko (Mäntsälän lukio, Mäntsälä); 2) Marjo Kekki (Kasavuoren koulu, Kauniainen) ja Anu Likonen (Mankkaan koulu, Espoo); ja 3) Riikka Paasiaho (aiemmin Kerkkoon koulu, nyt Peipon koulu, Porvoo) sekä Annika Ruohonen ja Titta Suvanto (Pääskytien koulu, Porvoo). Lisäksi haastateltavana oli verkkopuhelun välityksellä Mervi Tolonen (Jamalin koulu, Lieksa). Lämpimät kiitokset kaikille haastatteluihin osallistuneille!

2. Kansainväliset kouluprojektit aikaisemman tutkimuksen perusteella

Projektityöskentely on hyvin tavanomainen opetusmenetelmä ala-asteelta korkea-asteen opiskeluihin, ja siksi myös projektien luonne, laajuus, tavoitteet, osallistujat jne. vaihtelevat suuresti. Ala-asteella projekti voi olla kolmen oppitunnin kokonaisuus yhden luokanopettajan luokassa ja yhdessä oppiaineessa, lukiossa se voi olla useamman luokan ja useamman eri maan yhteinen lukukauden mittainen hanke, johon on integroitu useita oppiaineita ja jopa koulujen ulkopuolisia tahoja kuten asiantuntijoita tai yrityksiä.

Tätä raporttia varten perehdyimme aikaisempaan kansainvälisistä oppimisprojekteista tehtyyn tutkimukseen, tavoitteena löytää erityisesti tuloksia ja arvioiteja onnistuneiden projektien toteutuksesta ja kokemuksista. Tätä varten teimme hakuja EBSCO- ja Eric-tietokannoista. Hakusanoina käytettiin seuraavia termejä: *European project, development project, learning, teaching, education, collaboration, European level*. Lisäksi tehtiin erillinen haku hakusanalla *project learning*. Haut rajattiin seuraavasti:

- vuosina 2001 – 2011 julkaistut tieteelliset, vertaisarviointia käyttäneet lehdet
- englanninkieliset julkaisut, joista oli saatavilla koko teksti

Haut tuottivat suuren määrän artikkeleita, joista jätettiin suoraan pois arvioinnista muut kuin opetusta ja oppimista käsitelleet artikkelit (esim. kouluruokailun kehittämisprojektit, oppilaiden terveysprojektit) sekä muut kuin alakoulun, yläkoulun tai lukion projektit (esim. korkea-aste, aikuisopetus). Valituista artikkeleista luettiin ensin tiivistelmä, minkä perusteella suuri osa artikkeleista jätettiin käyttämättä. Syitä hylkäämiseen oli esimerkiksi se, että 1) ne keskittyivät jonkin yksittäisen oppiaineen oppimisen tutkimukseen eurooppalaisessa projektissa, 2) projektissa kehitettiin jotakin teknologiaa ja tutkittiin sen käyttöä (suomalainen esimerkki tällaisesta hankkeesta oli oppimisaihoiden kehittämishanke CELEBRATE, josta julkaistussa artikkelissa tutkittiin oppimisaihioita suomalaisten opettajien käytössä, ks. Ilomäki, Lakkala & Paavola, 2006) tai 3) artikkelit kuvasivat jotakin tiettyä pedagogista mallia (ongelmakeskeinen oppiminen tai tutkiva oppiminen) jossakin projektissa. Jäljelle jääneistä artikkeleistakin vain harva artikkeli kuvasi jotakin konkreettista projektia, silloinkin lähinnä jonkin tieteenalan kannalta, ei projektina yleensä (esimerkiksi Ylitalon, 2007, artikkeli ”talvitaiteesta”; hanke toteutettiin Lapin yliopiston johdolla). Joissakin kuvatuissa projekteissa koulun ja opettajien rooli oli toimia joko lähinnä tutkimuksen kohteena tai tarjota aito koulukonteksti (ja oppilaita) tulosten testaamiseen, kuten kehitetyn teknologian testaamiseen. Ylipäänsä voi sanoa, että useita eurooppalaisia projekteja on käytetty resurssina jonkin tietyn tutkimuksen toteuttamiseen, mutta itse projektia ei ole varsinaisesti arvioitu tai sen tuloksia raportoitu. Kaikkiaan siis tätä raporttia varten löysimme vain muutaman artikkelin, joista voi olla hyötyä arvioitaessa koulujen osallistumista eurooppalaisiin projekteihin tai onnistuneiden projektein elementtejä. Seuraavassa esitellään yhteenveto löydettyjen artikkelien tuloksista.

2.1 Tavoitteena yhteiset eurooppalaiset projektit

Jo tutkimushakujen määrässä ja niiden toteutuskonteksteissa näkyy, että EU on määrätietoisesti tukenut erilaisia koulutuksen alan yhteistyöprojekteja. Projekteja on tuettu 2000-luvun alusta alkaen ja niiden painopiste on ollut hankkeissa, jotka tukevat tieto- ja viestintäteknikan käytön edistämistä opetuksessa sekä opettajien tieto- ja viestintäteknistä osaamista ja monenlaista verkostoitumista tv:n keinoin. Keskeisiä strategisia ohjausvälineitä ovat olleet *e-Learning Action Plan* ja *e-Learning Program* (Uzunboylu, 2006). European Schoolnetin *eTwinning-hanke* on yksi tällainen komission tietoisesti tukema verkostoitumishanke, mitä Uzunboylu (2006) pitääkin yhtenä komission politiikan onnistuneena tuloksena.

Oppilaiden kansainvälistä yhteistyötä maasta toiseen toteutettiin esimerkiksi tietokonepeleihin liittyneessä tutkimuksessa (Conolly, Stansfield & Hainley, 2011). Oppilaat olivat lukioikäisiä. Tutkimuksessa keskityttiin lähinnä pelaamisen tutkimukseen ja siihen, millaisia oppimistuloksia peleillä saatiin, mutta tuloksissa tarkasteltiin myös kansainvälisen yhteistyön kokemuksia. Sekä opettajat että oppilaat pitivät mahdollisuudesta olla yhteistyössä oman maan ulkopuolelle ja jakaa tietoa ja ideoita Web 2.0 teknologioiden avulla; tätä mahdollisuutta heillä ei ollut perinteisessä luokkaympäristössä.

Euroland-hankkeessa (Ligorio & van Veen, 2006) italialaiset ja hollantilaiset opettajat ja oppilaat työskentelivät yhteistyössä virtuaalisen oppimisympäristön välityksellä, ja hanketta myös tutkittiin. Sen pedagogisena lähtökohdana oli oppiminen tiedonrakenteluna, oppijoiden yhteisön rakentaminen ja tietokoneavusteinen yhteisöllinen oppiminen. Opettajat toimivat ylikansallisina tiimeinä, joten heidän oli osittain ylitettävä oppiaineiden ja opetussuunnitelman rajoja. Oppilaiden tehtävä oli rakentaa virtuaalisessa ympäristössä taloja, jotka esimerkiksi kuvasivat toisen maan kulttuuria, jolloin he joutuivat etsimään tietoja maan kulttuurista. Tätä varten oppilaat olivat myös yhteydessä toisen maan oppilaisiin, samaten koulun ulkopuolelle (he kävivät esimerkiksi taidemuseoissa). Projektin yleisenä tavoitteena oli parantaa oppilaiden englanninkielen taitoa, samaten sosiaalisia ja viestinnän taitoja sekä käyttää yhteisöllisiä strategioita, joilla luotiin ja ylläpidettiin yhteisöjä virtuaalisessa ympäristössä. Sekä oppilaat että opettajat olivat hyvin tyytyväisiä hankkeeseen, ja yhteistyötä muiden oppilaiden kanssa yli kansallisten rajojen arvostettiin. Tuloksena oli uudenlaisten

yhteistyömuotojen oppiminen, esimerkiksi yhteinen suunnittelu ja arviointi. Hankkeessa arvostettiin myös sitä, että siinä opittiin sekä kognitiivisia että sosiaalisia taitoja. Sekä oppilaat että opettajat käyttivät hankkeeseen runsaasti omaa aikaansa. Tutkijat arvioivat, että onnistumisen edellytyksinä olivat hyvin suunnitellut tehtävät sekä oppilaiden tehokas ohjaus, johon osallistuivat sekä opettajat että tutoreina toimineet tutkijat.

Vaikka verkostoitumisella saadaan usein hyviä ja uudenlaisia tuloksia, yhteistyössä on myös ongelmansa. Yhdessä artikkelissa käsiteltiin eurooppalaista yhteishanketta, jossa tavoitteena oli kehittää teknologiaa ja tutkia oppilaiden mentaalisia malleja (Somekh & Pearson, 2002). Hanke ei siis ollut eTwinning-hanke, mutta siinä kuvattiin yhteishankkeelle tyypillisiä tilanteita ja ongelmia, joten artikkelin ”opetukset” sopinevat ylipäänsä hankkeisiin, jossa eri kulttuureista tulevat toimivat yhdessä. Keskeiset havainnot liittyivät:

1. *Yhteiseen kieleen (englanti ja ranska)*: Puutteellinen hankkeessa käytetyn kielen osaaminen aiheutti erilaisia väärinkäsityksiä.
2. *Sähköpostiin viestinnän keinona*: Vaikka oli sovittu yhteisistä tehtävistä, aikatauluista yms., sopimukset eivät kuitenkaan pitäneet. Kirjoittajat arvioivat, että sähköpostilla tehdyt sopimukset ja ylipäänsä virtuaalinen yhteistyö ei ole niin sitovaa kuin fyysisesti samassa paikassa työskenteleminen. Sähköposteissa tulleet kehotusviestit oli helpompi olla huomioimatta. Tätä voi pitää laajemminkin virtuaalisen yhteistyön ongelmana, elleivät partnerit tunne hyvin toisiaan.
3. *Keskeisten käsitteiden tulkinnan eroihin*: Sanat yksinkertaisesti merkitsivät eri kulttuureissa erilaisia asioita, ja siksi asioista syntyy erilaisia käsityksiä.

2.2 Pedagogiset mallit ja projektit

Tutkimushauissa löytyi useita artikkeleita, joissa kuvattiin jonkin pedagogisen mallin käyttämistä ja kutsuttiin sitä projektiksi. Näissä projekteissa käytettiin hyväksi yleisiä pedagogisesti perusteltuja periaatteita, kuten autenttisten ilmiöiden tutkimista, yhteisöllisyyttä ja oppilaiden omaa vastuuta opiskelusta, oppimisen taitojen kehittämistä, oppiaineiden monipuolista integroimista ja digitaalisen teknologian hyväksikäyttämistä työvälineenä. Oppilaat oppivat laaja-alaisia taitoja, esimerkiksi digitaalisen kompetenssin eri osa-alueita, itsenäistä ja yhteisöllistä työskentelyä sekä kriittistä suhtautumista tietoon. Näissä kuvatuissa projekteissa ei kuitenkaan ole siis esimerkiksi hankekumppaneita muista kouluista saati muista maista. Seuraavassa esimerkkejä pedagogisten mallien käytöstä projekteissa:

1. *Ongelmakeskeinen oppiminen*. Tämän mallin mukaisessa opiskelussa oppilaat ratkaisevat laajempia ongelmia tiimeinä. Ongelmat ovat yleensä laajahkoja ja vaativat itsenäistä tiedonhakuja ja opiskelua. Opettaja vastaa siitä, että ongelmat ovat osa opetussuunnitelmaa, ja opiskelijat eivät varsinaisesti esimerkiksi keksi itse tutkittavia ongelmia. Ongelmanratkaisuprosessi on valmiiksi suunniteltu tukemaan oppilaiden työskentelyä (Bell, 2010).
2. *Oppilaat empiirisinä tutkijoina*. Hammond, Karlin ja Thimonier (2010) kuvaavat lukioasteen opiskelijoiden tiedeprojektin, jossa oppilaat tutkivat yliopisto-opiskelijoiden avulla biologiaa yliopiston laboratorioissa. Yhteistyö ja kosketus oikeaan tutkimustyöhön koettiin motivoivaksi ja oppimistulokset hyviksi. Yhteistyön toteutus oli varsin vaativaa sekä opettajille että yliopistokumppaneille, ja yhteistyöstä piti sopia kuukausia etukäteen.
3. *Projektioppiminen*. Oppilaat työskentelevät pienissä ryhmissä ja tekevät projektityön. Opettaja vastaa aikarajojen asettamisesta ja ohjauksesta. Wang kumppaneineen (2011) tutki metakognition, viestinnän, yhteisöllisyyden ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä projektioppimisessa. Heidän tuloksensa olivat mielenkiintoisesti ristiriitaisia. Tulokset osoittivat, että opiskelijoiden mielestä projektityö tuki tutkittuja taitoja, mutta että käytännön pedagogiset järjestelyt, esimerkiksi perinteisesti toteutettu arviointi, saattoivat vähentää jälkikäteen koettua työskentelyn innostavuutta ja kokemusten antoisuutta. Tutkijat ehdottivatkin että projektityön

toteuttamista pitäisi opettaa opettajille, esimerkiksi sitä, miten opiskelijat voivat tukea ja rohkaista toisiaan sekä miten oppilaiden valintamahdollisuuksia projektin tekemisessä voisi lisätä. Koh, Herring ja Hew (2010) tutkivat projektioppimista korkea-asteen opetuksessa, ja erityisesti opiskelijoiden tiedon muodostumista asynkronisessa verkkokeskustelussa (koska tämä oli konkreettinen esimerkki, joita tutkimusartikkeleissa muuten oli vähän, tämä otettiin mukaan raporttiin, vaikka se koskeekin korkea-astetta). Tulokset sinänsä eivät ehkä ole muuten kiinnostavia tämän raportin tarkoitukseen, mutta tässäkin tutkimuksessa tuli esille opetusjärjestelyjen merkitys oppimiselle. Opiskelijoille oli tehty selkeä suunnitelma siitä, miten edetä ja mitä piti olla eri vaiheissa valmiina. Heillä oli tavoitteena valmistaa erilaisia tietobjekteja (suunnitelmia, prototyyppejä) ja näiden konkreettisten kohteiden valmistaminen jäsensi myös työskentelyä.

Edellä mainituissa julkaisuissa projektiksi kutsuttiin sellaisia opiskelutapoja, jotka poikkeavat perinteisestä opettajajohtoisesta opetuksesta. Se kuvanee tilannetta, jossa yhä edelleen oppilaskeskeisten työmuotojen merkitys on vähäinen ja uudenlaisia käytäntöjä pitää erikseen perustella. Sinänsä näiden tutkimusten tuloksista voi olla hyötyä silloin, kun eTwinning-projektissa tavoitellaan uudenlaisia oppimiskäytäntöjä.

3. Suomalaisen eTwinning-opettajien kokemuksia projekteista

Tämän raportin toinen osa koostuu eTwinning-lähettiläiden ja hankkeisiin osallistuneiden opettajien haastatteluista. Haastateltuja lähettiläitä oli kolme. Haastattelu toteutettiin ryhmähaastatteluna joulukuussa 2011. Opetushallituksen edustajat valitsivat haastateltavat. Haastateltuja opettajia oli 9. Haastatteluista kolme toteutettiin ryhmähaastatteluina: Espoossa 2 opettajaa, Mäntsälässä ja Porvoossa 3 opettajaa kummassakin. Lisäksi haastateltiin yksi opettaja puhelimitse. Opettajien haastattelut toteutettiin tammikuussa 2012. eTwinning-lähettiläät ehdottivat haastateltavia opettajia, joihin otettiin yhteyttä sähköpostilla. Näistä seitsemän osallistui haastatteluihin, kolme opettajaa jäi pois.

3.1 Opettajien käsitykset hyvästä projektista

Haastattelujen perusteella projektit voivat olla hyvin monenlaisia ja opettaja voi olla tyytyväinen projektiin monesta syystä. Toisaalta tilanteesta riippuen hyvän projektin kriteerit määräytyvät eri tavalla. Alla on listattu erilaisia tekijöitä ja niihin liittyviä seikkoja, joita opettajat haastatteluissa mainitsivat hyviä projekteja käsiteltäessä.

Projektikumppanit

Juuri eTwinning-projekteissa hyvät ulkomaiset projektikumppanit näyttäisivät olevan keskeisin asia projektien onnistumiselle. Hyvässä projektissa siihen osallistuvilla partnereilla on yhteinen tahtotila, samanlaiset odotukset ja mielenkiinnon kohteet sekä yhteinen käsitys projektin tavoitteista. Projektia voi pitää todella hyvänä vain, jos kaikki osapuolet kokevat sen onnistuneeksi. Tärkeää on, että kumppanit osallistuvat aktiivisesti, ovat sitoutuneita ja vastaavat omalta osaltaan projektin toteuttamisesta yhteisten sopimusten mukaisesti.

Hyviä partnereita ei ole välttämättä helppo löytää. Moni opettaja mainitsikin, että kun on löytynyt hyvät yhteistyöopettajat, heidän kanssaan kannattaa toteuttaa useampi projekti. Kun opettajat tuntevat toisensa, on helpompi sopia asioista ja voi suoremmin huolehtia, että kaikki noudattavat suunnitelmia ja aikatauluja. Opettajilla oli jonkin verran huonoja kokemuksia siitä, että eTwinningin kautta löytyneet ulkomaiset kumppanit eivät lopulta olleet tehneetkään mitään, vaikka oli sovittu yhteisestä projektista ja tehtävistä.

Parasta on, jos kaikilla partnereilla on projektissa suunnilleen sama työmäärä. Joskus projektissa on sellainen tilanne, että jollekin partnerille on sovittu päävastuu ja suurempi työmäärä kuin muille; tällöin on tärkeää, että tämä partneri on innostunut ja valmis tekemään töitä. Tällainen partneri on usein alkuperäisen projekti-idean kehittäjä. On myös tärkeää, että kaikilla kumppaneilla on riittävä osaaminen projektiin osallistumiseen, joko teknisesti tai muuten.

Partnereiden määrä ei suoraan vaikuta projektin onnistumiseen, mutta vaikuttaa sen luonteeseen. Kahdenvälisissä projekteissa voidaan päästä syvemmälle ja haastavampaan yhteistyöhön, kun taas laajoissa useiden kumppaneiden projektissa monikansallisuus ja kulttuurien rikkaus on arvokas piirre. Jos kumppaneita on vähän, jokaisen on ehdottomasti oltava aktiivinen, jotta projekti voi onnistua, kun taas useamman kumppanin projektissa ei haittaa, jos joku on passiivisempi.

Projektin kesto ja laajuus

Projektin sopivaa ajallista kestoja kysyttäessä moni opettaja sanoi suosivansa pitkäkestoisia, noin lukuvuoden mittaisia ja useita aktiviteetteja sisältäviä projekteja, koska silloin on mahdollista tutustua kunnolla kumppanioppilaisiin ja -opettajiin sekä paneutua projektituotosten tekemiseen. Pitkäkestoisella projektilla on todennäköisemmin syvällisiä vaikutuksia, yhteistyöstä voi esimerkiksi syntyä pysyviäkin ystävyyssuhteita. Lisäksi väljä aikataulu antaa joustonvaraa, varsinkin kun eri maiden kouluissa on erilaiset aikataulut lukujärjestysten ja lomien suhteen. Pitkässä projektissa voi välillä tehdä intensiivisemmin, välillä rennommin, ja on myös helpompi poiketa suunnitelmista tarvittaessa.

Toisaalta monet painottivat sitä, että myös lyhyt, parin tunnin "täsmäprojekti" voi olla todella hyvä. Se ei ole niin haastava organisoida, ja se on helpompi integroida opetussuunnitelmaan ja osaksi arkista opetusta, mikä on haaste erityisesti yläkoulussa ja lukiassa. Tosin haastatteluissa tuli esiin, että tällaiseen yhteistyöhön on usein vaikea löytää kumppaneita, mikä voi johtua eri syistä: toisaalta monet kumppanit haluavat laajaa ja pitkäaikaista yhteistyötä, toisaalta vaatimattomasta yhteistyöstä kiinnostuneet eivät uskalla lähteä eTwinning-projekteihin, koska olettavat niiden edellyttävän liian suurta sitoutumista ja työmäärää.

Hyvässä projektissa pituus sinänsä siis ei ole olennainen asia, mutta tärkeää on, että kesto on selkeästi rajattu, päättymisaika on sovittu ja projekti loppuu napakasti. Kun ajankäytössä on kunnon struktuuri, projekti ei lähde rönsyilemään.

Projektin suunnittelu

Pääasiassa haastatellut opettajat olivat sitä mieltä, että hyvä suunnittelu auttaa projektin onnistumisessa, erityisesti jos on useita kumppaneita. Projektilla pitäisi olla hyvä alkusuunnittelu, jossa määritellään realistiset tavoitteet ja sovitaan aikataulusta. Koska koulussa on käytössä rajallinen määrä tunteja, aikataulut pitää laatia sellaisiksi, että tavoitteet on realistista saavuttaa.

Toisaalta opettajilla oli myös erittäin hyviä kokemuksia siitä, että projektin voi aloittaa melko vähäisellä suunnittelulla, kunhan on yhteinen alkuidea projektin toteuttamisesta. Jos kumppanit ovat kokeneita ja tuttuja keskenään, on helppo tarkentaa ja kehittää suunnittelua pitkin matkaa projektin edetessä. Hyvin ison kumppanijoukon kanssa voi olla vaikea tehdä tarkkoja suunnitelmia kaikkien kesken, joten käytännössä on usein niin, että jonkun pitää johtaa prosessia ja tehdä ratkaisut ilman kovin laajaa yhteissuunnittelua. Myös uuden kumppanin kanssa voi olla jopa parempi lähteä ensin kokeilemaan jotain pientä ilman tarkkoja suunnitelmia tai valmistautumista ja sillä tavalla tunnustella, toimiiko yhteistyö. Vasta kun yhteistyön sujuminen on varmistettu pienimuotoisella yhteistyöllä, kannattaa panostaa laajamittaisempaan suunnitteluun.

Projektin strukturointi ja vaiheistus

Projekteissa näyttäisi olevan vaiheiden osalta kaksi tasoa, opettajien tehtäviin ja yhteistyöhön liittyvä taso ja oppilaiden työskentelyyn liittyvä taso. Tarpeelliset työvaiheet riippuvat esimerkiksi siitä,

kuinka pitkäkestoista ja laajaa projektia ollaan toteuttamassa ja ovatko osanottajat toisilleen ennestään tuttuja vai eivät.

Pelkistetyimmillään projektissa on opettajan näkökulmasta kolme vaihetta: suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Jos opettaja on projektin käynnistäjä, ennen suunnittelua tai osana sitä on toteutettava projektiaiheen ideointi ja kumppanien etsintä sekä projekti-idean "myyminen" kumppaniopettajille ja näihin tutustuminen. Erityisesti näissä vaiheissa eTwinning-portaalin palvelut ovat paljon käytettyjä. Yhteistä suunnittelua voi olla paljon tai vähän: jotkut opettaja osallistuvat mielellään valmiiksi suunniteltuun projektiin, toiset haluavat, että projekti ja sen tavoitteet ideoidaan ja suunnitellaan hyvin yhteisöllisesti opettajien kesken, jolloin suunnitteluvaiheeseen kuluu enemmän aikaa. Kun projektin suunnitelma on konkretisoitunut, se hyväksytetään jokaisen osallistuvan maan eTwinning-yhteyshenkilöllä.

Oppilaiden osalta projektin alussa on hyvä olla jonkinlainen tutustumistehtävä, jos oppilaat eivät ole tuttuja keskenään. Tällaisia ovat tyypillisesti esimerkiksi kirjeiden kirjoittaminen eri maiden oppilaiden kesken tai esittelyjen tekeminen itsestä, omasta koulusta ja omasta maasta teksteinä, esityksinä tai videoina. Kun varsinainen projektin teemaan keskittyvä työskentely käynnistyy, se yleensä jaetaan osavaiheisiin ja osatehtäviin, jotka kannattaa jäsentää melko tarkasti. Tässä hyvä käytäntö on esimerkiksi rakentaa käytettävän verkkoympäristön työskentelyalueet selkeästi työskentelyvaiheiden mukaan. Työskentelyvaiheita tai osatehtäviä projekteissa voi olla vaihteleva määrä; onnistuneessa projektissa ne on suhteutettu realistisesti käytettävissä olevaan aikaan ja aikatauluja myös noudatetaan. Esimerkiksi lukuvuoden mittaiseen projektiin mahtuu luontevasti neljä osatehtävää tai -vaihetta.

Monet opettajat painottivat sitä, että on tärkeää, että projektissa on selkeä lopetus. Oppilaiden kannalta on esimerkiksi tärkeä huolehtia siitä, että tehdyt tuotokset ehditään jakaa ja niitä kommentoidaan tai arvioidaan kumppanien kesken projektin aikana. Projektin päätös voi olla vaikkapa konkreettinen videoneuvottelun välityksellä toteutettu loppujuhla. Sen lisäksi, että opettajat arvioivat projektin toteutusta keskenään, myös oppilailla kannattaa olla lopussa arviointivaihe, jossa he arvioivat osallistumisestaan projektiin ja siitä saatuja kokemuksia.

Kuten projektin suunnittelun osalta, myös strukturoinnin osalta haastatelluilta opettajilta tuli kahdenlaisia näkökulmia. Jotkut painottivat tarkan strukturoinnin merkitystä projektin onnistumiselle, eli että hyvässä projektissa on rajattu aihe, selkeä rakenne ja selvät sopimukset siitä, mitä ja milloin eri maissa tehdään. Jotkut olivat sitä mieltä, että työskentelyssä voidaan edetä myös avoimemmin, määrittellen uusia tehtäviä ja vaiheita tilanteen mukaan. Hyvä ratkaisu on se, että projektilla on selkeät raamit, joiden sisällä osallistujakouluilla on kuitenkin liikkumavaraa. eTwinning-toimintaa aloitteleville opettajille on usein helpompi osallistua projektiin, joka on hyvin suunniteltu ja strukturoitu kokeneempien kumppanien toimesta.

Kouluaste

Haastattelujen perusteella projektin onnistumiseen vaikuttavat tekijät riippuvat osittain myös kouluasteesta. Alakoulussa on helpompi käyttää aikaa joustavasti ja teemat, aiheet ja tehtävät voi valita vapaammin. Toisaalta alakoulussa opettajalla on hallittavanaan useiden oppiaineiden kirjo, joten opettajalle voi joskus olla helpompi mennä mukaan jo aika pitkälle valmiiksi suunniteltuun ja organisoituun projektiin kuin lähteä itse kehittämään ja ideoimaan projektia.

Yläkoulussa ja lukiossa projektien toteuttaminen on haasteellista erityisesti rajallisten oppituntien takia, varsinkin oppiaineissa, joissa on vähän tunteja ja tiukat aikataulut. Lukiossa haasteita tuo lisäksi se, että kurssit pitää suunnitella ja kuvata opinto-oppaassa hyvissä ajoin etukäteen ja vastaavilla rinnakkaiskursseilla pitää olla samat vaatimukset ja tasapuolinen arviointi, vaikka toinen toteutettaisiin perinteisin menetelmin ja toinen kansainvälisenä projektina. Tämä hankaloittaa suunnitelmien joustavaa laatimista ja muuttamista. Toisaalta yläkoulussa ja lukiossa voi keskittyä suunnittelemaan ja toteuttamaan projektia rajatummin oman oppiaineensa kannalta.

Lisäksi tärkeää näyttäisi olevan se, että samaan projektiin eri maista osallistuvat oppilaat ovat suunnilleen samanikäisiä ja tulevat samalta kouluasteelta (ala-, ylä tai lukioaste), koska se helpottaa yhteisten tavoitteiden määrittelyä.

Opetussuunnitelma ja pedagogiset käytännöt

Monet haastatellut opettajat painottivat sitä, että hyvä projekti on sellainen, jossa projektin teema nivoutuu selkeästi opetussuunnitelmaan ja opetuksen tavoitteisiin. Projekti ei saa olla irrallinen, vaan sen on palveltava sitä, mitä muutenkin tehtäisiin ja opetettaisiin, projektissa asioita vain tehdään eri tavalla.

Hyvä projekti antaa opettajalle uutta näkökulmaa opettajuuteen, pedagogisiin näkemyksiin ja opetuskäytäntöihin. Parhaimmillaan projektissa on oppiaineiden integrointia ja yhteistyötä myös oman koulun opettajien kesken.

Hyvän projektin pitää hyödyttää oppilaita ja sen pitää olla oppilaille suunnattu, eikä saa olla niin, että vain opettajat touhuavat keskenään. Hyvässä projektissa oppilaat saavat puhua vierasta kieltä ja tavata kumppanioppilaita (esimerkiksi videoneuvottelun välityksellä), eli tärkeää on aito kontakti oppilaiden välillä ja myös opettajien välillä. Oppilaiden pitää saada itse ideoida, mikä heitä kiinnostaa ja mitä he haluavat tietää kumppanimaista. Yleensäkin hyvä projekti lähtee usein liikkeelle jostakin aidosta ongelmasta, esimerkiksi halusta tietää jotain jostakin maasta. Tällainen idea voi alun perin tulla joko opettajalta tai oppilailta.

Yhden haastatellun opettajan mukaan kokemuksen myötä omista projekteista on tullut sisällöllisesti ja menetelmällisesti korkeatasoisempia, alkuvaiheen projektit olivat "naivimpia" eivätkä niin laadukkaita opetuksellisesti ja sisällöllisesti.

3.2 Mikä saa opettajat osallistumaan eTwinningiin ja mikä estää?

Mikä edistää osallistumista?

Selvästi merkittävin asia kansainvälisiin projekteihin osallistumisessa on opettajan oma innostus tällaiseen toimintaan, vaikka se viekin aikaa. eTwinningin kautta on helppo löytää ulkomaisia partnereita. Joillekin ratkaisevaa on ollut se, että on tavannut kansainvälisissä tapaamisissa uusia potentiaalisia kumppaneita henkilökohtaisesti, jolloin ei ole tarvinnut aloittaa pelkästään verkossa tapahtuvan vuorovaikutuksen varassa. Lisämotivaatiota saa siitä, jos saa ulkomaiset kumppanit kiinnostumaan projektiaiheesta, jota itse ehdottaa. Monelle tärkeä asia eTwinningiin osallistumisessa on ollut kollegan esimerkki, suositus tai houkuttelu mukaan. Eryityisesti alkuvaiheessa on hyvä, jos on saatavilla "lähitukea", mielellään omalla koululla osaavampi ja innostunut kollega, jonka kanssa voi yhdessä lähteä tekemään projektia.

Opettajaa usein motivoi se, kun ymmärtää, kuinka paljon projektit antavat oppilaille. eTwinning esimerkiksi mahdollistaa kansainvälisyyden tuomisen opetukseen ilman että opettajan ja oppilaiden tarvitsee välttämättä matkustaa ulkomaille. Kieltenopetuksessa kansainväliset projektit tarjoavat aidon kielenkäytön mahdollisuuden, erityisesti harvinaisten kielten kohdalla tämä on tärkeää. Jollakin opettajalla oman opetuksen kansainvälistämiseen projektien kautta ajoi velvollisuudentunto.

eTwinning-projekteissa teknisiä taitoja ei välttämättä tarvita kovin paljon, mutta tärkeää on, että opettaja luottaa omaan kykyihinsä selvittää tekniikasta. Opettajalta tarvitaan kykyä heittäytyä ja oikeaa asennetta hyväksyä se, että voi kysyä apua oppilailta teknisissä kysymyksissä eikä pelkää perinteisen opettajastatuksen menettämistä. Yhdelle haastatellulle opettajalle innostus eTwinning-projekteihin lähti kiinnostuksesta selvittää, miten tieto- ja viestintätekniikkaa voi hyödyntää tällaisessa toiminnassa.

Eryityisesti nuoret opettajat saattavat osallistua projekteihin saadakseen lisämeriittiä tulevaisuuden työuraa ajatellen. Useassa haastattelussa nousi esiin näkemys, että erilaisiin projekteihin ja

kehityshankkeisiin osallistuvat opettajat ovat "oma rotunsa", eikä voi olettaakaan, että kaikki innostuvat ja ovat valmiita vapaaehtoisesti sisällyttämään aikaa ja lisäpanostusta edellyttäviä projekteja omaan opetukseensa.

Mikä estää osallistumasta?

Yksityiselämään liittyvät syyt erityisesti ajankäyttöön liittyen, kuten pienet lapset, vaikuttavat ilmeisesti paljon opettajien päätöksiin osallistua kansainvälisiin projekteihin, koska niihin kuuluu työmäärä kuitenkin aika suuri kaiken muun opetustyön lisäksi. Toisaalta kiinnostuneet opettajat lähtevät taas uudestaan mukaan, kun elämäntilanne muuttuu. Yleensäkin eTwinningiin lähteminen on helpompaa, jos ei tavoittele liian hienoja projekteja. Varsinkin ensimmäiset kokeilut voivat olla hyvin pienimuotoisia projekteja. Haastatteluissa ehdotettiin, että opettajille pitäisi esitellä myös vaatimattomia ja pienimuotoisia projekteja, sillä jos esitellään vain parhaita ja hienoimpia, kynnyksellä lähteä itse mukaan nousee.

Kielitaito on haastateltujen opettajien mukaan yllättävän monelle opettajalle este tai ainakin haaste mukaan lähtemiselle. Monet eivät ole tottuneet käyttämään edes englantia, ja vaikka kielitaito riittäisikin, vieraan kielen käyttäminen arkaillaan. Toinen seikka voi olla teknisen osaamisen heikkous. Sinänsä tekniikan saatavuus kouluilla ei näyttäisi olevan enää keskeinen ongelma. TwinSpacen työkalut koettiin vaikeakäyttöisiksi, varsinkin jos niihin ei ole saanut kunnon koulutusta tai opastusta, mikä voi jollekin opettajille olla este projektin käynnistämiseksi.

Myös pedagogisen osaamisen puute tai pedagogisten näkemysten kapea-alaisuus voi olla syynä siihen, että opettaja ei lähde eTwinning-projekteihin. Haastatteluissa tuli esiin, että varsinkin aineenopettajilta tulee usein kommentteja siitä, että omassa opetuksessa ei voi toteuttaa projekteja, kun sitten ei pysty täyttämään opetussuunnitelman tavoitteita tai "ei ehdi käydä kirjaa läpi", jos käyttää oppitunteja projektiin. Yhtenä haasteena onkin tukea opettajia siinä, että he osaisivat paremmin integroida projektit normaaliopetukseen. Myös huonot ensimmäiset kokemukset eTwinning-projektista voivat estää jatkamasta ja käynnistämästä uusia projekteja.

3.3 Mitä hyötyä kansainvälisistä projekteista opettajien mielestä on?

Oppilaille kansainvälisistä projekteista tulevia hyötyjä mainittiin haastatteluissa runsaasti:

- Saa eläviä kontakteja ja aitoja kommunikointimahdollisuuksia kieltenopetuksessa, mikä tuo mielekkyyttä kieltenopiskeluun ja motivoi oppimaan vieraita kieliä. eTwinningin vahvuudeksi mainittiin erityisesti mahdollisuus kansainvälisiin suoriin kontakteihin, vaikka ei olisikaan mahdollisuutta konkreettiseen matkustamiseen ja oppilasvaihtoon.
- Oppii kielitaitoa, kykyä käyttää kieltä tarpeen mukaan eri tilanteissa ja rohkeutta ilmaista itseään sillä kielitaidolla mikä on.
- Itsetunto nousee, kun huomaa että pärjää vieraalla kielellä ja pystyy tekemään hienoja tuotoksia, eli "voimaantumisen".
- Eurooppa-tietoisuus ja eurooppalaisuus lisääntyy, lisäksi tietoisuus omasta kotiseudusta paranee ja saa tietoa kumppanimaiden koulujärjestelmistä.
- Oppii kansainvälisen vuorovaikutuksen käytäntöjä ja käytöstapoja sekä oppii ymmärtämään tapakulttuuria.
- Oppii tietoteknisiä taitoja, esim. tuotosten tekemistä työkaluohjelmilla, mikä on tärkeää, sillä monen opettajan mielestä oppilaiden perustaidot eivät ole niin hyvät kuin yleensä luullaan.
- Oppii erilaisia yleisiä taitoja, esimerkiksi moderneja työelämätaitoja: esitysten tekemistä, tiedonhakua, ongelmanratkaisutaitoa, ryhmätyötaitoja, kulttuuriosaamista, työn aikatauluttamista ja projektin suunnittelua, itseohjautuvuutta, tehtävien tekemistä valmiiksi aikataulussa, aktiivista vastuunottoa sekä kokemusta kokonaisvaltaisesta työskentelyprosessista.
- Oppii erilaisuuden hyväksymistä ja suvaitsevaisuutta, maailma avartuu.

- Saa kokemuksia erilaisista tavoista oppia ja opiskella myös koulun puitteissa, mikä lisää ennakkoluulottomuutta ja opettaa pois konservatiivisista opiskelutavoista (mikä taas on hyödyllistä esimerkiksi jatko-opintoja ajatellen): tekemällä ja aktiivisesti osallistumalla eikä opettajajohtoisesti, tutkimalla, menemällä luontoon, saamalla tietoa ulkomaisilta kumppaneilta eikä vain kirjoista, tekemällä ryhmitöitä erilaisissa kokoonpanoissa ja keskustelemalla toisten kanssa, tuottamalla itse tietoa. Haastatellut korostivat sitä, että projekteissa on tultava selväksi, että niissä opitaan, eivätkä ne ole pelkkää ajanvietettä.
- Utelias asenne asioihin lisääntyy.
- Saa mahdollisuuden vuorovaikutukseen ulkomaalaisten oppilaiden kanssa myös koulutehtävien ulkopuolella informaalisti mutta turvallisessa kontekstissa. Voi myös saada pitkäaikaisia, jopa elinikäisiä ystäviä erityisesti projekteissa, joihin liittyy konkreettista oppilasvaihtoa. Yhdessä esimerkkitapauksessa alun perin vastahakoisesti vierasta kieltä käyttänyt tyttö oli löytänyt kumppanimaan oppilaista itselleen poikaystävän.

Opettajat kokivat myös itse saavansa paljon kansainvälisiin projekteihin osallistumisesta:

- Auttaa työssä jaksamisessa ja pysyy virkeämpänä hoitamaan rutiinopetusta, kun tekee muutakin ja saa vaihtelua omaan työhön.
- Tekniset taidot kehittyvät ja opettaja pysyy ajan tasalla teknisessä kehityksessä. Projektit antavat mielekkään syyn opetella uusia teknisiä välineitä. Myös opettajan ja oppilaiden väliset roolit saattavat muuttua, jos oppilaat ovat teknisesti taitavampia ja neuvovat opettajaa.
- Tuo kansainvälisyyttä opettajan työhön, mikä on tärkeää esimerkiksi pienissä kyläkouluissa työskenteleville opettajille.
- Auttaa verkostoitumaan ja pääsemään jäseneksi "eurooppalaiseen olohuoneeseen". Tuo jopa pysyviä henkilökohtaisia ystävyysuhteita: monet opettajista olivat tehneet konkreettisia ystävyysvierailuja kumppaniopettajien luo.
- Lisää mielenkiintoa yhteistyökumppanien maahan yleensä.
- Lisää motivaatiota, kun kuulee vaikka pitkänkin ajan päästä oppilailta, että he muistavat koulussa toteutetut projektit ja pitivät niistä. Opettajista on mukava huomata, että on voinut tarjota jotain, joka on oppilaista kivaa ja mielekästä.
- Oppii projektinhallinnan taitoja.
- Auttaa ylläpitämään kielitaitoa, kun saa käyttää itse vierasta kieltä.
- Tuo uutta näkökulmaa opettajuuteen: saa välineitä opettamisen kehittämiseen, ravistelee ja auttaa irrottautumaan vakiintuneista uomista. Projektiin osallistuminen vaikuttaa positiivisesti, vaikka itse projekti ei onnistuisikaan.
- Onnistunut projekti nostaa itseluottamusta.
- Varsinkin lukio-opetuksessa oppii tuntemaan oppilaat paremmin kuin luokkaopetuksessa, koska projekteissa oppilailta löytyy piirteitä ja vahvuuksia, jotka eivät tule esille luokkaopetuksessa.

Seuraava lainaus kuvaa hienosti kansainvälisten projektien antia yhdelle haastatellulle opettajalle: *"Työn tekemistä ja järjestystä ja struktuuria ja suunnitelmallisuutta ja tällaisia vanhoja hyveitä korostavan kulttuurin voi yhdistää sellaiseen hyvin ennakkoluulottomaan tapaan kokeilla uusia asioita. Kyllä se mulle ainakin sitä on merkinnyt, että toisaalta pitää kiinni semmoisista tiukoista asioista, mutta sitten kuitenkin uskaltaa seikkailla siellä ja täällä siinä opetuksessa. [...] saa tavallaan nauttia siitä opettamisen ennakkoluulottomasta, semmoisesta iloisesta, rohkeasta tavasta tehdä töitä lasten kanssa ja kuitenkin tehdä sitä sillä tavalla napakasti ja järjestäytyneesti ja suunnitelmallisesti. Tavallaan nähdä, että se jos ottaa projektin siihen oheen, ei tarkoita, että kaikki villiintyy ja että asiat luistaa pois käsistä, vaan että ne voi pysyä silti hyvin hanskassa, vaikka mennään ennakkoluulottomasti ja rohkeasti uusiin asioihin."*

Projektien merkitys koko koulun kannalta ei tullut niin selkeästi haastatteluissa esiin, mutta joitakin seikkoja mainittiin:

- Koulun maine paranee, jos projekteista kerrotaan julkisuudessa. Esimerkiksi vanhemmat ovat selvästi kiinnostuneita tällaisesta toiminnasta. Erityisesti lukiot kilpailevat oppilaista, ja ulkopuoliset kontaktit koetaan meriitiksi ja positiiviseksi asiaksi, mutta myös yläasteella kansainväliset projektit voivat vaikuttaa kouluvalintaan.
- Toimintamalli leviää koulun sisällä muillekin opettajille, minkä seurauksena koko koulu avautuu enemmän ja yhteistyö ulospäin lisääntyy.
- Jos koulussa on paljon onnistuneita projekteja, se heijastuu koko koulun opetuskulttuuriin: ollaan valmiimpia lähtemään uusiin juttuihin ja alun perin vastahakoisiakin opettajia lähtee mukaan.
- Kansainväliset projektit tuovat koululle erilaisia tapahtumia, jotka näkyvät laajemminkin koulussa.

Joissakin tapauksissa projekteilla on vaikutusta myös oppilaiden vanhempiin ja perheisiin:

- Kun tietoa ja komeuksia projekteista välitetään vanhemmille, myös heidän näkemyksensä ja maailmankuvansa avartuu.
- Joissakin tapauksissa on käynyt niin, että kun oppilaat ovat ystäväystyneet kansainvälisen projektin välityksellä, myös kokonaiset perheet ovat vierailleet toistensa luona ulkomailla.

3.4 Teknologian käyttö eTwinning-projekteissa

Teknologian rooli

eTwinning-projekteissa tarkoitus on toimia pääasiassa virtuaalisesti, joten netillä ja mobiilivälineillä ja ylipäänsä digitaalisella teknologialla on keskeinen rooli, ja hankkeet perustuvat teknologian käyttöön yhteydenpidossa.

eTwinning-pPortaalissa on tarjolla erilaisia työkaluja, joihin haastatellut lähettiläät ja opettajat suhtautuivat jonkin verran eri tavoin, osa vasta opettelee niiden käyttämistä ja osa on turhautunut hankalina pidettyihin työkaluihin. TwinSpace oli lähettiläiden mielestä sinänsä hyvä työkalu, vaikka esimerkiksi heidän koulutuksiinsa osallistuneet opettajat ovat pitäneet sitä vaikeana ja (ilmeisesti) se ei aina toimi. Kriitikkiä tuli myös muutoksiin: *”Mäkin olin kouluttautunut siihen vanhaan TwinSpacen käyttöön ja sitten yhtäkkiä tuli se uusi, siinä vaiheessa varmaan tippui jo osa [opettajista] pois. Ei siinäkään muutoksia kauheesti sais tulla näihin juttuihin.”*

Useat haastateltavat käyttävät hankkeissa muita työkaluja kuin eTwinning-portaalin tarjoamia. Varsinkin kokeneet opettajat käyttivät hankkeissa monenlaisia välineitä suvereenisti, ja käytössä oli erilaisia Googlen palveluja (sites, docs), kyselyjen tekemiseen tarkoitettuja sovelluksia, chatteja, blogeja, Facebook, Skype, verkkolehtityökaluja jne. Yhden opettajan mukaan heidän tavoitteenaankin on käyttää erilaisia Web 2.0 työkaluja uusimmassa projektissa. Näyttää siltä, että aloittelevat opettajat käynnistävät hankkeensa eTwinning-portaalin tarjoamilla välineillä, mutta tyyppillistä on siirtyä käyttämään helpompia ja kehittyneempiä ilmaissovelluksia.

Teknisiä ongelmia mainittiin vähän

Opettajat eivät juuri raportoineet teknisiä ongelmia. Ilmeisesti ne olivat sen verran pieniä, että opettajat saivat ne ratkaistua itse tai lähituen avulla. Yksi opettaja oli lopulta saanut avun tekniseen ongelmaansa eTwinning-portaalin kautta löytyneeltä ulkomaiselta yhteistyötaholta sähköpostilla. Sen sijaan joskus projektipartnereilla on ollut varsin puutteelliset teknologian resurssit, mikä on johtanut siihen, että hanke on kariutunut tai sitä on toteutettu perinteisesti lähettelemällä postitse viestejä ja pieniä paketteja. Yksi haastatelluista opettajista kertoi, että hanke onnistui erittäin hyvin

käyttämällä perinteistä postilähetystä, hanke sinänsä oli pedagogisesti molemmille osapuolille motivoiva ja sopiva. (Puolalaisen partnerin verkkoyhteydet eivät juuri toimineet.)

Yhden koulun opettajat pitivät vaikeutena sitä, että laitteita ei ole koulussa tarpeeksi. Saman koulun opettajat kertoivat, että joillakin oppilailla on ongelmia teknologian käytössä. Oppilaat osaavat näennäisesti käyttää tietotekniikka, ”*osataan istuskella Facebookissa*”, mutta erilaisten työvälineiden käyttö on vierasta, samaten jopa perusasiat kuten kansiorakenne tai eri paikkoihin tallentaminen. Sama ongelma nousi esiin muissakin haastatteluissa: oppilaiden tekniset perustaidot eivät ole välttämättä niin hyvät kuin oletetaan, mikä pitää huomioida tehtävien ja aikataulujen suunnittelussa. Toisaalta tämä huomio on myös tärkeä perustelu lisätä monipuolista digitaalisen teknologian käyttöä projekteissa.

Opettajien teknologian käytön taidot vaihtelevat

Lähettiläiden mielestä osallistuminen eTwinning-projekteihin ei välttämättä vaadi enempää tietoteknisiä taitoja kuin opettajilla jo on. Toisaalta lähettiläät ihmettelivät sitä, miten opettajien taidot ovat kuitenkin rajoittuneet lähinnä Wordin, sähköpostin (yms.) käyttöön, ja miten erilaisissa sosiaalisissa verkkoympäristöissä toimiminen on vierasta, ja siksi myös eTwinning-portaalin käyttö ja sosiaalisessa yhteisössä toimiminen virtuaalisesti tuntuu vaikealta. Lähettiläät pohtivat sitä, että itse asiassa kysymys on enemmän tietämyksen puutteesta kuin taitojen puutteesta, sillä käyttö on nykyisin kuitenkin hyvin helppoa: ”*Sä voit saada ihan mielettömän makeet systeemit parilla klikkauksella, kun sä tiedät mitä sä teet. ... Se on vaan näin, tsuit tsuit.*” Opettajien digitaalisessa osaamisessa ja digitaalisen kulttuurin ymmärtämisessä on hyvin suuria eroja yhä edelleen, ja lähettiläiden mielestä se johtuu ainakin osittain kiinnostuksen puutteesta ja siitä, että kaikki opettajat eivät ole motivoituneita oppimaan uusia asioita tekniikasta.

eTwinning-hankkeisiin osallistuminen on ollut lähettiläille myös oman digitaalisen teknologian oppimista, kuten yksi heistä mainitsi: ”*eTwinningin myötä on ollut niitä syitä etsiä käyttöönä ohjelmia. Se on ehkä motivoinut, nykyään on kauhean avarakatseinen kokeilemaan kaikenlaisia. Mä rekisteröidyin aina ihan kaikkeen, mitä tuolla netissä liikkuu ja kokeilen ja mä teen. Sieltä sitten aika paljon suodattuu työhönkin.*”

Haastateltujen opettajien digitaaliset taidot vaihtelivat. Joillekin jo eTwinning-portaalin käyttäminen oli hankalaa, erityisesti jos siihen ei ollut saanut mitään koulutusta, toiset käyttivät mitä tahansa välinettä hyvin. Ylipäänsä näyttää siltä, että opettajalla on oltava perustaidot, jotta hän ei turhaudu opetteluun. Hankkeissa opettajat luottivat myös oppilaiden tukeen teknisissä ongelmissa. Useat opettajat kertoivat, että ulkomaisten partneriopettajien tekniset resurssit ja siksi myös osaaminen on usein huonompaa kuin suomalaisilla.

3.5 Minkälaista tukea hankkeiden käynnistämiseen ja toteuttamiseen toivotaan?

Koulun ja lähipiirin tuki

Haastatteluissa korostui lähipiiristä ja omalta koululta saatavan tuen merkitys eTwinning-projektien toteuttamisessa. Innostunut työtoveri on yleensä paras henkilö houkuttelemaan uusia opettajia mukaan. Monet arvostivat kollegiaalisuutta, eli mahdollisuutta toteuttaa projekteja yhdessä jonkun muun saman koulun opettajan kanssa. Konkreettisissa ja akuuteissa ongelmatilanteissa (esimerkiksi teknisten välineiden käyttöön liittyen) tuen pitäisi tulla mahdollisimman läheltä ja mahdollisimman nopeasti, kuten saman koulun tai naapurikoulun opettajalta. Yhteistyökumppanin tai tukiopeettajan löytyminen on haaste erityisesti pienillä kouluilla, joissa opettajia on yleensäkin vähän.

Myös esimiehen ja koulun johdon tukea osa haastatelluista piti oleellisena asiana, varsinkin jos kansainväliselle projektille haetaan ulkopuolista rahoitusta ja tavoitellaan laajempaa projektia. Jo pelkän kannustuksen, kiitoksen ja työpanoksen arvostamisen katsottiin motivoivan opettajaa, mutta

myös konkreettisten resurssien järjestämistä pidettiin tärkeänä. Erityisesti mahdollisuus käyttää opettajan työaikaa (yt-ajan tai muun vastaavan puitteissa) projektien suunnitteluun, käynnistämiseen ja toteuttamiseen mainittiin hyvänä asiana. Yksi haastatelluista kertoi saaneensa kannustusta ja myös konkreettista rahallista tukea kunnan opetustoimelta, ei niinkään rehtorilta.

Myös oppilaiden innostuksen ja vanhempien kiinnostuksen koettiin tukevan opettajan työtä projekteissa. Esimerkkinä mainittiin, että vanhempien pitää olla valmiita antamaan luvat lasten osallistumiseen sekä heidän kuviensa käyttöön kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Lähettiläiden tehtävät ja merkitys

Lähettiläät eivät omien arviointiensa mukaan voi vaikuttaa siihen, millaisia projekteja opettajat ryhtyvät toteuttamaan, korkeintaan omilla esimerkeillään kertoa, millaisia projekteja voisi olla. Lähettiläiden tehtävä on lähinnä kouluttaa opettajia. Nämä koulutustilaisuudet ovat yleensä pienimuotoisia, esimerkiksi kahden tunnin tilaisuuksia. Koulutustilaisuudet perustuvat pääasiassa opetushallitukseen tullessiin pyyntöihin. Koulutukset poikivat jonkin verran yhteydenottoja myös jälkeensä, esimerkiksi yksi haastatelluista opettajista kertoi, että osallistuttuaan opetushallituksen koulutukseen hän oli pyytänyt oman kuntansa sivistystoimen johtajalta, että omassa kunnassa järjestettäisi myös tällainen koulutus. Ilmeisesti jonkin verran lähettiläät myös mainostavat eTwinning-hanketta, esimerkiksi veso-koulutuksissa ja omissa kouluissaan kollegoille ilman eri pyyntöjä. Yksi opettaja kertoi, että lähettiläs on ulkopuolisena parempi kertomaan jossakin koulussa uusien hankkeiden käynnistämisestä kuin koulun oma opettaja. Ulkopuolisen kertomana asia otetaan paremmin ja innostuneemmin vastaan. Lähettilään koulutuksen avulla kyseinen koulu sai uusia näkökulmia ja esimerkkejä, jotka auttoivat kehittämään monipuolisempia projekteja.

Vaikuttaa siltä, että mitä lähempänä lähettiläs itse työskentelee (samassa koulussa, lähikoulussa) sitä helpommin muut opettajat ovat häneen yhteydessä. Yksi haastateltu esimerkiksi sanoi, ettei todennäköisesti olisi ollenkaan mukana, ellei omassa koulussa toimiva lähettiläs olisi innostanut. Tosin yhden haastatellun mukaan hän ei ole rohjennut kysyä lähettiläältä apua, vaikka lähettiläs on lähikoululla, sillä hän tietää tämän olevan kovin kiireinen.

Lähettiläs-toimintaa ei juuri tunneta, ja useamman haastatellun mielestä tietoa tällaisesta toiminnasta pitäisi lisätä: *"Kyllä varmaan sitä näkyvyyttä kaipaisi enemmän ja sitä kuuluuutta lähettiläiltä."* Esimerkiksi sitä ei tiedetä, että lähettilästä voi pyytää kouluttamaan vaikka omaan kouluun. Yhden haastatellun mukaan eTwinning-hanke on ollut niin antoisa, että lähettiläiden pitäisi aktiivisemmin tiedottaa ja olla yhteydessä hankkeen mahdollisuuksista. Yhdessä ryhmähaastattelussa ehdotettiin eTwinning-lähettiläiden yhteistä blogia, jota kiinnostuneet opettajat voisivat seurata.

Opetushallituksen rooli ja merkitys

Sekä lähettiläät että opettajat kiittivät erityisesti opetushallituksen järjestämiä eTwinning-koulutuksia, sekä kansallisia että kansainvälisiä seminaareja. Niissä opettajat ovat oppineet hankkeista ja teknologiasta sekä luoneet kontakteja, joiden kautta on löytynyt hyviä projektikumppaneita usein säännöllisiksi ja pysyviksi kehittyneisiin kouluprojekteihin. Useassa haastattelussa tuli ilmi, että tarvitaan sekä parin päivän koulutustapahtumia että pienimuotoisia ja lyhyitä koulutuksia.

Toinen tärkeä opetushallituksen tuki eTwinning-hankkeelle on lähettiläs-järjestelmän ylläpitäminen: opetushallitus mm. maksaa lähettiläille tehdystä työstä. Vaikuttaa siltä, että opettajille tutut ja lähellä toimivat lähettiläät ovat tärkeämpi apu ja tuki kuin opetushallitus, jonka rooli on ollut lähinnä koulutuksen järjestäjä.

Lähettiläät toivoivat, että opetushallitus aktiivisemmin markkinoisi koulutuksia eikä lähettiläiden tarvitsisi yrittää myydä koulutusta muiden tehtävien ohella. Muutenkin toivottiin yleisesti lisää näkyvyyttä sekä lähettiläiden toiminnasta että Twinning-hankkeesta, esimerkiksi eTwinning-iskuja eri

paikkakunnille. "Tavalliset" opettajat eivät aina tiedä, mitä opetushallitukselta voisi ylipäänsä toivoa: *"ei sitä ensimmäiseksi OPH:hon ota yhteyttä, jos tulee ongelmia"*, ja he esimerkiksi kommentoivat sitä, että opetushallituksen toiminta on sillä tavalla sekavaa, ettei kehittämisrahoista oikein tiedä, mistä niitä voisi hakea.

Haastatellut opettajat toivoivat sekä opetushallitukselta että lähettiläiltä koulutusta, ja niin että sitä saisi myös hankkeiden jo käynnistyttyä, erityisesti työkalukoulutusta, ja työkaluihin liittyviä suomenkielisiä käyttöoppaita. Tällaista toivoivat varsinkin yksin toimivat opettajat, joilla ei ollut omassa koulussa muita kumppaneita tai tukea. Yksi haastateltu ehdotti, että opetushallitus tarjoaisi aktiivisemmin tukea virtuaalisesti: ideapankkeja hyvistä hankkeista ja esimerkkejä, samaten ehdotuksia "vuoden teemoista" jne. Yksi haastateltu ehdotti sellaista atk-tukea, johon voisi olla yhteydessä tarvittaessa (tarkoitti siis tukea juuri eTwinning-portaalin ja sen työkalujen käyttöön).

Vain joissakin haastatteluissa tuli esille toivomus taloudellisesta tuesta, ja silloin erityisesti hankkeiden käynnistämiseen. Hankerahoitusta tuntuivat toivovan lähinnä sellaiset opettajat, joilla oli meneillään tai tavoitteena laajahkot hankkeet, ja itse asiassa osa niistä on hankkeita, joiden rahoitus järjestyy muuta kautta (esim. Comenius, NordPlus, CIMO).

Yksi selkeä opetushallituksen rooli, jossa olisi parantamisen varaa, on lähettiläiden verkoston tukeminen ja kehittäminen. Lähettiläät itse toimivat aika yksin kukin tahoillaan, eikä heillä ole sovittuja käytäntöjä tai foorumeita keskinäiseen tiedonvaihtoon tai yhteistyöhön. Heille olisi hyödyllistä olla ajan tasalla esimerkiksi siitä, mitä koulutuksia tai muita aktiviteetteja muut lähettiläät ovat toteuttaneet ja sopineet milläkin paikkakunnalla ja mitä projekteja heillä on itsellään meneillään. Nykyisillä verkkoteknologian välineillä yhteistyölle olisi helppo rakentaa toimiva alusta. Tällainen verkostoyhteistyö ei synny ja kehity itseohjautuvasti, joten on luontevaa, että opetushallituksella on yhteistyön organisoinnissa ja ylläpidossa vetovastuu. Lisäksi lähettiläiden työn rahallisen korvauksen käytännöt pitäisi selkiyttää ja yhtenäistää, esimerkkinä sijaiskoulujen korvaus aina samalla tavalla, kun lähettiläs on vetämässä eTwinning-koulutusta toisella paikkakunnalla.

Kansainväliset eTwinning-palvelut

Kansainväliset eTwinning-palvelut tarkoittavat haastatelluille opettajille lähinnä eTwinning-portaalia, ja sitä pidettiin erinomaisena apuna löytää kontakteja ja aloittaa kansainvälisiä hankkeita. Portaalia pidettiin pääosin helppokäyttöisenä mutta tylsänä, ja sen tarjoamia työkaluja kritisoitiin mm. toimimattomuudesta, vaikka toisaalta myös kiitettiin, että tällaisia työkaluja on kehitetty. Pari opettajaa piti erityisesti TwinSpacen työkaluja vaikeakäyttöisinä, mutta he arvelivat sen johtuvan koulutuksen puutteesta tai omista puutteellisista tietotekniikan taidoistaan. Jotkut opettajat ovat siirtyneet käyttämään muita, uudempia työkaluja löydettyään ensin eTwinning-portaalista sopivan projektin tai projektikumppanit. eTwinning-portaaliin toivottiin enemmän avoimuutta, niin että meneillään olevista projekteista voisi tietää enemmän eikä hanke näkyisi verkossa vain osallistujille. Yksi haastateltu opettaja piti portaalin ongelmana sen laajuutta ja huonoa järjestystä. Projekteista on vaikea saada todellista tietoa, sillä käyttäjät laittavat niistä monentasoisista tietoa ja tekstiä.

Toisaalta kansainvälisistä palveluista ei ollut selkeitä mielipiteitä, niitä ei ollut käytetty tai niitä ei juuri tunnettu. Yhdessä haastattelussa opettajat mainitsivat, että eTwinning taustahankkeena ja taustaorganisaationa tuo vakuuttavuutta ja legitimizeettiä oman koulun kansainväliseen toimintaan, sekä vanhempiin että mahdollisiin rahoittajiin päin. Lisäksi kansainväliset kilpailut ja niistä saadut palkinnot kannustavat ja vahvistavat käsitystä, että tekee merkityksellistä työtä. Tällä on merkitystä sekä itselle että kollegoihin ja vanhempiin päin, mitä yksi opettaja kuvasi seuraavasti: *"Siitä tuli mulle sellaista henkistä tukea paljon siitä, että nyt mun ei oikeasti tarvitse enää perustella kenellekään tätä asiaa. Tämmöiset pienet tuet myös, joita ei ehkä välttämättä tule ajatelleeksi tukena noin yhtäkkiä, niin on aika paljon sitä sitten loppujen lopuksi."*

4. Johtopäätökset ja suositukset

Yleisesti haastateltujen opettajien kommentit eTwinning-hankkeen eduista ja ongelmista voi tiivistää seuraavasti:

- eTwinningissä on selkeästi hyvää se, että opettajalle on matala kynnys aloittaa eurooppalainen projekti hankkeen avulla. Ei tarvita mitään isoa suunnittelua, rahoitusta tai vierailujen järjestämistä eikä ole raportointivelvollisuutta.
- eTwinningissä on huonoa se, että sen avulla on vaikea toteuttaa tarkasti rajattuja projekteja tai löytää kumppaneita, jotka sopivat juuri omaan intressiin, ja eTwinningin kautta tarjolla oleva teknologia on hankalaa ja vanhentunutta.

Kaiken kaikkiaan näyttää haastattelujen perusteella siltä, että pedagogiset muutokset eivät niinkään ole opettajien tavoitteena eikä pedagogisista linjauksista juuri puhuttu haastatteluissa. Hankkeet ilmeisesti perustuvat opettajan tämän hetkiseen pedagogiseen ajatteluun ja käytäntöihin, joihin etsitään suunnilleen samalla tavalla toimivia opettajia. Tätä tulee myös eTwinning-portaali. (Yksi haastateltu opettaja toivoi, että hankekuvauksista paremmin näkyisi se, millaista pedagogista käytäntöä hankkeessa tavoitellaan.) Jos opetushallitus tai laajemmin eTwinningiä ylläpitävät tahot haluavat edistää pedagogisia käytäntöjä, tarvitaan toisenlaisia toimia.

Seuraavassa on yhteenvetoa haastattelujen perusteella syntyneistä käsityksistämme eTwinning-hankeesta sekä joitakin suosituksia hankkeen kehittämiseksi.

4.1 Motiivit ja perustelut osallistua hankkeisiin

Haastatellut opettajat perustelivat osallistumistaan eurooppalaisiin hankkeisiin syillä, jotka voi luokitella lähinnä kolmeen laajempaan luokkaan:

- 1) *Opettajan omat intressit*: kansainvälisyys, kontaktit, myös ystävyysuhteita, vaihtelua arkityöhön, kielitaidon kehittäminen ja käyttäminen, tv-taitojen kehittyminen.
- 2) *Hyödyt oppilaille*: kansainvälisyyttä ja globaaliutta opetukseen, kielitaidon käyttäminen ja kehittyminen sekä sen harjoittelu luonnollisissa tilanteissa, erilaisten yleisten taitojen oppiminen ja vaikutusmahdollisuudet, laajempi näkökulma, kontakti maalaiskouluista ulos maailmaan. Lähettiläiden haastatteluissa korostui ajatus eurooppalaisuuden edistämisestä, mikä on kokemuksemme mukaan uusi ilmiö.
- 3) *Opetussuunnitelman toteuttaminen*, sekä rajatummin yhden oppiaineen OPS että laajempien läpäisyteemojen toteuttaminen. Toisaalta OPS näyttää sitovan opettajia, jotka eivät osallistu eTwinningiin: sen nimissä jotkut opettajat eivät toteuta hankkeita tai eivät osallistu niihin vetoamalla että aika ei riitä muuten OPSin toteuttamiseen. Ilmeisesti tällaiset opettajat ajattelevat, että projekteissa opitaan jotain toisista ja vain opettajan perinteinen opetus on tehokasta opetusta. Hankkeissa tarvitaan joustavuutta, esimerkiksi ei voi olettaa, että voisi tarkasti toteuttaa jotain oman oppiaineen sisältöä, sillä muissa maissa ei välttämättä edes ole samoja oppiaineita tai tunteja.

4.2 On erilaisia tarpeita ja erilaisia opettajia eli erilaisia hankkeita

Haastatellut opettajat edustivat kiinnostavasti erilaisia kokemustaustoja ja osallistumisen tapoja, mikä todennäköisesti kuvaa yleisemminkin erilaisia eTwinningiin osallistuvia opettajia:

- 1) Aloittelijat joilla ei vielä ole selkeää onnistumista eTwinning-hankkeissa. Heillä on vielä vähän epäselvää se, mitä voisi tehdä ja miten löytää hyviä projektikumppaneita. Nämä opettajat tarvitsisivat monipuolisia esimerkkejä ja malleja tai työparin. Opettajia auttaisi myös se, jos eTwinning-portaalissa voisi helposti vain seurata joitakin projekteja, jotta saisi enemmän ymmärrystä eurooppalaisten hankkeiden käytännön toteutuksesta.

- 2) Perusopetuksessa eTwinningiä hyödyntävät opettajat, jotka käyttävät eTwinningin peruspalveluja paljon ja luontevasti osana normaalia opetusta tarvittaessa vakiintuneiden yhteistyökumppaneiden avulla. Nämä opettajat eivät juuri tarvitse apua, mutta kannustus ja arvostus arjessa sekä pienimuotoinen korvaus työmäärästä olisi hyvä.
- 3) Suurisuuntaisten laajojen projektien toteuttajat, jotka ovat aloittaneet kansainvälisen yhteistyön eTwinningistä, mutta joiden projektit ovat alkaneet elää omaa elämäänsä eTwinningin ulkopuolella. Näiden hankkeiden toiminta perustuu lisärahoitukseen, joita on hankittu eri lähteistä (Cimo, Comenius, NordPlus jne.).

Jotkut opettajat toimivat sekä kakkos- että kolmostasolla, jotkut vain kakkostasolla.

Olisi tärkeä rohkaista opettajia osallistumaan hankkeisiin, sillä kokemus karttuu matkan varrella, jolloin myös osaaminen erilaisten projektien toteuttamisesta monipuolistuu ja variaatiomahdollisuudet kasvavat. Aloittelevia opettajia voisi auttaa, jos kumppaneita hakiessa voisi ilmoittaa, onko itse aloittelija vai kokenut, eli projektissa voisi ottaa joko aloittelijan tai kokeneen kumppanin roolin ja tehtävät.

eTwinning-kilpailuissa voisi olla oma sarja pienimuotoisille "täsmäprojekteille", niin että järjestäjät eivät anna sellaista viestiä, että vain suuret, haastavat jutut ovat arvokkaita. Saattaa olla, että pienimuotoiset, usein toteutettavat hankkeet ovat pedagogisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta tehokkaampia kuin harvoin toteutettavat massiiviset hankkeet.

4.3 eTwinning-tekniikan kehittäminen

eTwinning-työkalut ovat kömpelöitä ja teknisesti hankalia (varsinkin aloittelevien opettajien mielestä), ja näyttää siltä, että aika ajanut ohi käytetyn tekniikan (kokeneiden opettajien mielestä). eTwinning-koulutusten yhteydessä voisi entistä enemmän esitellä myös malleja ja esimerkkejä siitä, miten yleisesti ja avoimesti tarjolla olevia verkkoteknologioita voisi hyödyntää projekteissa.

Eriaiset videokonferenssi-työkalut olivat yllättäen aika vähäisessä käytössä haastateltujen opettajien hankkeissa. Haastatteluissa mainittiin Skype ja videopuhelut, mutta kovin laajasti ei videokonferensseja käytetty edes lähettiläiden hankkeissa. Kuitenkin erityisesti kielten opetuksen kannalta juuri virtuaaliset kokoukset ovat tarjonneet uuden mahdollisuuden harjoitella kielen puhumista muiden maiden oppilaiden kanssa. Samanaikaisen tapaamisen järjestäminen voi olla haastavaa jo aikataulusyistä, mutta myös tekniset seikat voivat olla esteenä. Koulutuksissa ja tukipalveluissa kannattaisi panostaa siihen, että opettajat tuntevat videokonferenssi-työkaluja tarpeeksi ja että heille on tarjolla sopivia työkaluja virtuaalitapaamisten järjestämiseen.

On mielenkiintoista, että digitaalinen osaaminen on ainakin jonkinlainen este joillekin opettajille osallistua eTwinning-hankkeisiin. Osaaminen ei ole niinkään teknistä taitoa kuin laaja-alaisempaa mahdollisuuksien ymmärtämistä ja luovien ratkaisujen löytämistä.

4.4 Lähettiläiden rooli ja tehtävät

Lähettiläiden tehtävät keskittyvät kouluttamiseen. Koulutus saakin kiitosta opettajilta, mutta roolia voisi laajentaa. Nyt lähettiläät toimivat pääasiassa vasta, kun saavat kyselyjä ja koulutuspyyntöjä, mutta he eivät itse aktiivisesti edistä projektien syntymistä. Lähettiläillä voisi olla aktiivisempi ja aloitteellisempi rooli innostaa lähiseudun opettajia paikallisesti ilman, että aina on tarvetta järjestää varsinaisen koulutustilaisuus. He voisivat myös olla oma-aloitteisesti yhteydessä omalla paikkakunnallaan eTwinningiin rekisteröityneisiin tai hankkeissa mukana oleviin opettajiin ja näin auttaa ratkomaan aloittelevien tai yksin toimivien opettajien mahdollisia pulmia jo alkuvaiheessa. Kaikki eTwinningiin rekisteröityneet opettajat eivät välttämättä edes tiedä lähettiläiden olemassaolosta. Lisäksi lähettiläät voisivat koota opetushallituksen eTwinning-sivuille esimerkkejä

tietämistään hyvistä hankkeista sekä auttaa aktiivisesti opettajia löytämään kumppaneita ja käynnistämään hankkeita. Useat haastatellut opettajat kaipasivat juuri pienimuotoista tukea, esim. eTwinning-ohjelmiston käytön opastusta, silloin kun hanke on jo käynnistynyt.

Lähettiläiden roolin kehittämisessä on tärkeää, että lähettiläs on opettajan kannalta todellinen tuki. Jos lähettiläs on kovin kiireinen ja mukana monenlaisessa toiminnassa, häntä ei välttämättä tohdita vaivata. Olisi tärkeätä, että lähettiläitä löytyy lisää, että he edustavat kaikkia kouluasteita ja että heillä on riittävästi aikaa ja muita resursseja hoitaa lähettilään tehtävät.

4.5 Opetushallituksen rooli ja tehtävät

Opetushallituksen tarjoama koulutus on arvostettua ja siitä on ollut paljon apua haastatelluille opettajille. Koulutusta kannattaa siis jatkaa. Opetushallitus voisi omassa koulutuksessaan profiloitua kansainvälisemmin (esim. järjestää kansainvälisiä eTwinning-opettajia koulutuksiin) ja lähettiläiden vastuulla olisi (niin kuin nytkin) paikalliset koulutukset. Opetushallitus voisi ylläpitää best practices -kokoelmaa verkossa. Siinä olisi kuvauksia hyvistä hankkeista, ehkä myös yhteystiedot opettajaan, joka hanketta on vetänyt. Lisäksi voisi harkita jonkinlaisten jatkuvasti pyörivien harjoitteluprojektien toteuttamista, joissa voisi pienimuotoisesti kokeilla kansainväliseen vuorovaikutukseen osallistumista.

Lisäksi opetushallituksen kannattaa panostaa lähettiläsverkostosta tukemiseen ja sen kehittämiseen, esimerkiksi pitämällä aktiivisesti yllä verkkopohjaista yhteistyöfoorumia sekä muutenkin edistämällä tiedonvaihtoa ja yhteistyötä lähettiläiden kesken. Lähettiläät ovat osaava ja arvokas resurssi, josta huolehtiminen edistää monella tavalla eTwinning-hankkeen tavoitteita Suomessa.

5. Lähteet

- Bell, S. (2010). Project-based Learning for the 21st century: Skills for the future. *The Clearing House*, 83, 39–43.
- Conolly, T., Stansfield M. & Hainley, T. (2011). An alternate reality game for language learning: Arguing for multilingual motivation. *Computers & Education* 57(1), 1389–1415.
- Hammond, C., Karlin, D. & Jan Thimonier, J. (2010). Creative research science experiences for high school students. *PLoS Biology* 8(9).
- Illomäki, L., Lakkala, M., & Paavola, S. (2006). Case studies of learning objects used in school settings. *Learning, Media, and Technology*, 31(3), 249–267.
- Jokela, T. (2007). Winter Art Education Project. *International Journal of Art & Design Education* 26(3), 238–250.
- Koh, J., Herring, S. & Hew, K. (2010). Project-based learning and student knowledge construction during asynchronous online discussion. *Internet and Higher Education* 13, 284–291.
- Ligori, B. & van Veen, K. (2006). Constructing a successful crossnational virtual learning environment in primary and secondary education. *AACE Journal*, 14(2), 103–128.
- Raitala, S. & Ylilehto, H. (toim.) (2008). Parempi oppia yhdessä – tukea eTwinning-hankkeesta. Helsinki: Opetushallitus.
- Somekh, B. & Pearson, M. (2002). Intercultural learning arising from Pan-European collaboration: a community of practice with a 'hole in the middle'. *British Educational Research Journal* 28(4), 485–502.
- Uzunboylu, H. (2006). A review of the two mainline e-learning projects in the European Union. *Educational Technology Research & Development*, 54(2), 201–219.

Vainio, L. (2008). Projektin toteuttaminen koulussa ja oppilaitoksessa. Teoksessa S. Raitala & H. Ylilehto (toim.) Parempi oppia yhdessä – tukea eTwinning-hankkeesta. (ss. 37–44). Helsinki: Opetushallitus.

Wang, C. K. J., Liu, W. C., & Koh, C., Tan, O. S. & Ee, J. (2011). A motivational analysis of project work in Singapore using Self-Determination Theory. *The International Journal of Research and Review*, 7(2), 45–66.